

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1263
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2023/32
Karar Numarası : 2023/159
Başvuran : M.H.
Başvuran Vekili : Av. M. M. S.
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Çanakkale İl Göç İdaresi Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın geri gönderme merkezinde haksız yere uzun süre tutulmasının kötü muamele teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran vekili özetle;

a. Başvuranın altı aydan uzun süredir Çanakkale Geri Gönderme Merkezinde tutulduğunu,

b. Mevzuatta idari gözetim süresinin altı ayı geçemeyeceğinin ve istisnai hallerde altı ay daha uzatılabileceğinin hüküm altına alındığını,

c. Diğer birçok yabancı kısa sürelerle kalırken başvuranın uzun süre tutulmasının psikolojik yıldırma teşkil ettiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Çanakkale İl Göç İdaresi Müdürlüğünden alınan 18.10.2022 tarihli yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın İstanbul ilinde düzensiz göçmenlere ilişkin olarak yapılan kontrollerde yakalandığı, yapılan incelemede ülkemize yasa dışı yollardan giriş yaptığının tespit edildiği ve hakkında sınır dışı etme kararı ile idari gözetim kararı alındığı,

b. İdari gözetim kararı alınabilmesinin şartları arasında yabancının bir suçta karışmış olması ya da kamu düzenini tehdit etmesinin bulunmadığı,

c. Yapılan aylık değerlendirmeler neticesinde 22.03.2022, 22.04.2022, 22.05.2022, 22.06.2022, 22.07.2022 tarihlerinde idari gözetimin devamına, 22.08.2022 tarihinde ise 6458 sayılı Kanun'un 57'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, başvuranın iş birliği yapmaması ve ülkesi hakkında doğru bilgi vermemesi gerekçeleri ile idari gözetimin 6 ay süreyle uzatılmasına karar verildiği,

ç. Çanakkale 2. Sulh Ceza Hakimliği nezdinde 02.08.2022, 10.08.2022, 22.08.2022, 01.09.2022, ve 08.09.2022 tarihlerinde idari gözetime itiraz edildiği ve Çanakkale 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından itirazların tamamının reddine karar verildiği, dolayısıyla idari gözetim kararı ile idari gözetimin devamı kararları ve idari gözetimin 6 ay süreyle uzatılması kararının yargı denetiminden geçmiş olduğu,

d. İşkence ve yıldırma politikaları kapsamında tutulduğu iddialarının haksız ve mesnetsiz olduğu, yapılan işlemlerde din, dil, ırk vb. ayrımı yapılmaksızın şahısların mevzuat karşısındaki durumlarının değerlendirildiği ve

objektif kriterlere göre haklarında işlem tesis edildiği,

e. Başvuruda iddia edilen işkence, psikolojik yıldırma ve psikolojik baskı terimlerinin hiçbirinin başvuranın altı aydan uzun süre Merkezde kalmasıyla ilgisinin olmadığı,

f. Başvuru dilekçesindeki işkence ve kötü muamele iddiası üzerine başvuranın darp ve cebir muayenesi için Ayvacık Devlet Hastanesine sevk edildiği, hekim tarafından yapılan muayenede darp ve cebir izine rastlanılmadığına ilişkin rapor düzenlendiği, buna ek olarak Merkezde görev yapmakta olan psikolog tarafından başvuranla ön görüşme ve detaylı değerlendirme yapıldığı ve özel ihtiyaç durumunun tespit edilmediği yönünde rapor düzenlendiği ifade edilmektedir.

4. Başvuran vekili 18.11.2022 tarihinde alınan yazılı görüşünde özetle;

a. Merkezde kalan diğer yabancılar kısa sürede serbest kalırken başvuranın serbest bırakılmadığını,

b. İdari gözetim süresinin uzatılmasında somut gerekçe ortaya konulmadığını,

c. Kaç yabancının serbest bırakıldığına dair verilerin İdare tarafından ortaya konulması gerektiğini,

ç. Merkezin alıkonulma şartları kötü olduğundan başvuranın uzun süre kalmasının psikolojik açıdan kendisini zor bir duruma düşürdüğünü ve bunun işkence teşkil ettiğini ifade etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesine göre; "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; (...) ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, (...) yönlerinden incelenir.*"

8. Aynı Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde belirtilen görev kapsamında başvuranın, geri gönderme merkezinde haksız yere uzun süre tutulmasının kötü muamele teşkil ettiğine ilişkin iddiaları konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Başvuran vekili, mevzuatta geri gönderme merkezinde tutulma süresinin ancak istisnai hallerde altı ay daha uzatılabileceğinin hüküm altına alındığını, başvuranın altı aydan daha uzun bir süredir tutulmakta olmasının psikolojik yıldırma ve kötü muamele teşkil ettiğini iddia etmektedir. Muhatap Kurum ise cevabi yazısında

başvuranın idari gözetim sürecinin mevzuat hükümlerine uygun olarak iş birliği yapmaması ve ülkesi hakkında doğru bilgi vermemesi gerekçeleriyle uzatıldığını, başvurana karşı herhangi bir işkence ve kötü muamele uygulanmadığını ifade etmektedir.

11. Anayasa'nın 17'nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına göre; *"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."* ve *"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."*

12. 6458 sayılı Kanun'un "Sınır dışı etme kararı alınacaklar" başlıklı 54'üncü maddesine göre; *"Aşağıda sayılan yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınır: ... h) Türkiye'ye yasal giriş veya Türkiye'den yasal çıkış hükümlerini ihlal edenler ya da bu hükümleri ihlale teşebbüs edenler..."* Aynı Kanun'un "Sınır dışı etmek üzere idari gözetim ve süresi" başlıklı 57'nci maddesine göre ise; *"...(2)Hakkında sınır dışı etme kararı alınanlardan; kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiye'ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar hakkında valilik tarafından idari gözetim kararı alınır. (3) Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancıнын iş birliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması hâlinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir. (4) İdari gözetimin devamında zaruret olup olmadığı, valilik tarafından her ay düzenli olarak değerlendirilir. Gerek görüldüğünde, otuz günlük süre beklenmez İdari gözetimin devamında zaruret görülmeyen yabancılar için idari gözetim derhâl sonlandırılır. Bu yabancılarla, belli bir adreste ikamet etme, belirlenecek şekil ve sürelerde bildirimde bulunma gibi idari yükümlülükler getirilebilir. (5) İdari gözetim kararı, idari gözetim süresinin uzatılması ve her ay düzenli olarak yapılan değerlendirmelerin sonuçları, gerekçesiyle birlikte yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Aynı zamanda, idari gözetim altına alınan kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa, kendisi veya yasal temsilcisi kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir. (6) İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim kararına karşı sulh ceza hâkimine başvurabilir. Başvuru idari gözetimi durdurmaz. Dilekçenin idareye verilmesi hâlinde, dilekçe yetkili sulh ceza hâkimine derhâl ulaştırılır. Sulh ceza hâkimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hâkiminin kararı kesindir. İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim şartlarının ortadan kalktığı veya değiştiği iddiasıyla yeniden sulh ceza hâkimine başvurabilir."*

13. Somut başvuruda, muhatap Kurum tarafından gönderilen belgelerden başvuranın geri gönderme merkezindeki idari gözetim süresinin kanuni gerekçelerle uzatıldığı anlaşılmaktadır. İdari gözetimin uzatılması kararının verilmesi tek başına işkence ve kötü muameleye yol açan bir uygulama olarak kabul edilemeyeceği ve başvuranın kötü muameleye maruz kaldığına ilişkin somut emarelerin ortaya konulmamış olduğu değerlendirilmektedir. Öte yandan, başvuru konusu uyuşmazlık hakkında verilmiş yargı kararları da bulunmaktadır.

14. Yukarıda açıklanan nedenlerle başvuru kapsamındaki iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmektedir.

15. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesine göre başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması ve yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olması durumlarında başvuru hakkında gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. Açıklanan gerekçeler doğrultusunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması ve hakkında verilmiş

yargı kararı bulunması nedenleriyle "*kabul edilmez*" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĐUNA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 15.02.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĐLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye